

Лектор: д.т.н., професор
Сушенко В.Ю.,
Асистент Розбицька Т.В.
tetianarozbytska@nubip.edu.ua
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=238>
1

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Менеджмент навколишнього середовища»

Ступінь вищої освіти - Магістр

Спеціальність : 152 «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка»

Освітня програма : «Якість, стандартизація та сертифікація»

Рік навчання : 1, семестр :2

Форма навчання:денна

Кількість кредитів ЄКТС: 4

Мова викладання : українська

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Менеджмент навколишнього середовища» є дисципліною, вивчення якої дозволить студентам отримати знання теоретичних і методичних основ екологічного менеджменту, вимог нормативних документів системи управління навколишнім середовищем, механізмів управління навколишнім середовищем, екологічного аудиту. Дисципліна вивчає різні системні та методичні підходи до управління навколишнім середовищем, виробничими процесами для підвищення якості та безпеки продукції та виробництва в цілому.

Метою дисципліни є формування у фахівців з якості знань стосовно теоретичних і методичних основ екологічного менеджменту, вимог нормативних документів системи управління навколишнім середовищем, механізмів управління навколишнім середовищем, екологічного аудиту. Дисципліна вивчає різні системні та методичні підходи до управління навколишнім середовищем, виробничими процесами для підвищення якості та безпеки продукції та виробництва в цілому.

Головні завдання курсу полягають:

1. Отриманні базових теоретичних знань з основних принципів екологічного менеджменту;

2. Навчитися застосовувати вимоги стандартів ДСТУ ISO 14000 до діяльності організацій з метою створення ефективних систем управління навколишнім середовищем;

3. Оволодіти методологією дослідження екологічного менеджменту та основами системного підходу;

4. Ознайомитися із загальними принципами екологічного етикетування, декларування та маркування. Навчити використовувати набуті знання на прикладах виробничих і ігрових ситуацій;

5. Оволодіти методологічними і теоретичними підходами екологічного аудиту, проводити екологічний аудит на модельних ситуаціях;

6. Навчитися застосовувати набуті знання в модельних і ігрових ситуаціях для вирішення питань, які виникають під час проведення аудиту та сертифікації;

7. Оволодіти навиками роботи у групах для вирішення поставлених задач.

Після вивчення дисципліни «Менеджмент навколишнього середовища» магістри повинні:

а) знати:

- основні вимоги стандартів серії ДСТУ ISO 14000;
- правові та організаційні особливості проведення екологічного аудиту;
- принципи екологічного етикетування, маркування і декларування;
- принципи екологічного страхування;
- методи визначення екологічного ризику.

б) вміти:

- застосовувати вимоги стандартів серії ДСТУ ISO 14000 для створення ефективних систем управління навколишнім середовищем;
- застосовувати адміністративно-нормативні інструменти екологічного менеджменту;
- розробляти і впроваджувати системи менеджменту навколишнього середовища;

- проводити оцінку впливу господарської діяльності на навколишнє середовище;
- проводити екологічну оцінку господарських рішень;
- проводити екологічну експертизу проектів;
- визначати фактори, які впливають на якість навколишнього середовища;
- здійснювати аналіз екологічних ризиків;
- проводити екологічний аудит;
- складати процедури системи менеджменту навколишнього середовища.

Забезпечення компетентностей випускника:

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 12. Практичні навички розв'язування складних задач і проблем метрології, інформаційно-вимірювальної техніки, стандартизації при оцінюванні якості продукції.

СК21 Здатність враховувати вимоги до метрологічної діяльності в сфері технічного регулювання, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
2 семестр				
Предмет і задачі екологічного менеджменту. Механізми управління навколишнім середовищем.				
Модуль 1				
Тема 1. Основи екологічного менеджменту та принципи його формування в Україні.	2/2	Знати: теоретичні і практичні задачі екологічного менеджменту (ЕМ) Аналізувати: міжнародний підхід та стандарти екологічного менеджменту. Розуміти: методологічні основи, теоретичні і практичні задачі екологічного менеджменту (ЕМ) Розрізняти: міжнародні стандарти в сфері екологічного менеджменту (ЕМ) Застосовувати: основні поняття	Здача практичної роботи № 1.	3,5
Тема 2. Міжнародні стандарти та рекомендації у сфері	2/2	Знати: принципи і вимоги міжнародних стандартів до розроблення та впровадження СЕМ. Вміти: застосовувати вимоги міжнародних стандартів до	Опрацювання лекційного матеріалу, Здача практичної роботи № 2.	3,5

екологічного менеджменту.		розроблення та впровадження СЕМ. Аналізувати: можливість та доцільність вимог міжнародних стандартів до розроблення та впровадження СЕМ. Розуміти: вимоги міжнародних стандартів. Розрізняти: вимоги міжнародних стандартів до розроблення та впровадження СЕМ. Застосовувати: процедури вимог міжнародних стандартів до розроблення та впровадження СЕМ.		
Тема 3. Системи екологічного маркування та вимоги стандарту ISO 14001.	2/0	Знати: основні кроки в системі екологічного маркування Аналізувати: основні процедури Екологічного маркування, етикетування і декларування Розуміти: послідовність дій з екологічного маркування, етикетування і декларування Розрізняти: етапи в системі екологічного маркування, етикетування і декларування Застосовувати: процесний підхід	Опрацювання лекційного матеріалу, Здача практичної роботи № 3.	6,25
Тема 4. Формування, значення та загальні поняття екологічного аудиту.	2/0	Знати: вимоги і процедури екологічного аудиту в управлінні природокористуванням. Вміти: диференціювати за видами оцінки відповідності в екологічному аудиті. Аналізувати: процес екологічного аудиту. Розуміти: позначення та зміст. Розрізняти: види та типи екологічних аудитів. Застосовувати: процедури оцінки відповідності під час екологічних аудитів.	Опрацювання лекційного матеріалу, Здача практичної роботи № 4.	3,5
Модуль 2. Екологічний аудит, структурні складові, методики та приклади використання.				
Тема 1. Сфери та вигоди застосування екологічного аудиту в Україні.	2/2	Знати: сферу та вигоди застосування екологічного аудиту в Україні. Вміти: застосовувати вимоги екологічного аудиту до систем управління НС. Аналізувати: сферу та вигоди застосування екологічного аудиту в Україні. Розуміти: сферу та вигоди застосування екологічного аудиту в Україні. Розрізняти: особливості екологічного аудиту.	Здача практичної роботи № 1.	3,5

		Застосовувати: знання з діяльності щодо сфери та вигоди застосування екологічного аудиту.		
Тема 2. Структурні складові та методологічні основи здійснення екоаудиту.	2/2	Знати: структурні складові та методологічні основи здійснення екоаудиту. Вміти: структурні складові та методологічні основи здійснення екоаудиту. Аналізувати: структурні складові та методологічні основи здійснення екоаудиту. Розуміти: структурні складові та методологічні основи здійснення екоаудиту. Розрізняти: вимоги до екологічного аудиту. Застосовувати: процедури екоаудиту.	Здача практичної роботи № 2.	3,5
Тема 3. Аудиторські методології та приклади їх використання.	2/2	Знати: аудиторські методології та приклади їх використання. Вміти: застосовувати аудиторські методології та приклади їх використання. Аналізувати: можливість та доцільність застосування аудиторських методологій та приклади їх використання. Розуміти: принципи застосування аудиторських методологій та приклади їх використання. Розрізняти: правила і процедури застосування аудиторських методологій та приклади їх використання. Застосовувати: процедури аудиторських методологій.	Здача практичної роботи № 3.	3,75
Тема 4. Екологічний маркетинг як складова менеджменту.	2/2	Знати: практики екологічного маркетингу як складової менеджменту. Вміти: аналізувати практики екологічного маркетингу як складової менеджменту. Аналізувати: практики створення екологічного маркетингу як складової менеджменту. Розуміти: сферу створення практики екологічного маркетингу як складової менеджменту. Розрізняти: особливості створення практик екологічного маркетингу як складової менеджменту.	Самостійна робота	3,5
Всього за 2 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи здаються у терміни, що зазначені на платформі elearn. Якщо терміни складання порушуються, роботи оцінюються на нижчу оцінку (за виключенням поважних причин). Протермінування понад двох тижнів відмінює оцінювання роботи системою. Перескладання модулів можливе із дозволу лектора та деканату, якщо є поважні причини (наприклад, лікарняний). Обов'язковою вимогою є виконання студентом модульного та підсумкового контролю. Виконання і розміщення робіт на платформі elearn припиняється після початку сесії.
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв та конспектів лекцій). Можливим є використання нормативних документів, що містяться в електронному курсі. Письмові роботи (презентації, есе та доповіді) повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу та бути авторськими. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано